

Beszámoló az MTA Magyar Nyelvi Bizottságának 2005. évi munkájáról

A Magyar Nyelvi Bizottság 2005-ben két ülést tartott, valamint több tudományos és kulturális rendezvényen képviseltette magát.

A bizottság 2005. február 8-án tárgyalta A magyar helyesírás szabályai két fejezetének módosításával kapcsolatos kérdéseket (1. *A tulajdonnevek írása* című fejezettel kapcsolatos elmaradt kérdések, 2. *Az elválasztás*). A 2005. május 17-i ülésen ugyanebben a témában két újabb előterjesztés volt napirenden: 1. *Az elválasztás*, valamint a 2. *Egyéb tudnivalók*.

Az MTA Magyar Nyelvi Bizottsága 2004 elején írásban bejelentette az MTA I. Osztálya elnökének, hogy – látva a helyesírás terén megindult társadalmi és könyvkiadói lépéseket – hozzálátott a magyar helyesírási szabályzat 11. kiadásának felülvizsgálatához és a 12. kiadás előkészítéséhez. A 2004–2005. évi bizottsági munka elsősorban ezzel a témával volt kapcsolatos.

A bizottság a következő nagy témaköröket tekintette át, vitatta meg (volt, amelyiket több menetben): betűk–betűrend, kis- és nagybetűk, különírás–egybeírás, mozgószabály, a kis- és nagybetűs írás, a tulajdonnevek írása (2004), a tulajdonnevek írása, az elválasztás, egyéb tudnivalók (2005).

A bizottság ezzel áttekintette a legtöbb vitát kiváltó témaköröket.

A bizottság olyan tudományos kutatómunkát is végzett, amelynek keretében összegyűjtött több egészen új, a magyar helyesírási szabályzat 11. kiadásában nem szereplő szót, kifejezést, és javaslatot tett írásukra (pl. lakótelep- és lakóparknevek). Másrészt bizonyos – bonyolult – jelenségeket a szakmai helyesírások hatókörébe utalt.

A helyesírás-szabályozás természetesen folyamat, amelyet a következő ciklusban (ciklusokban) folytatni kell.

2005-ben a bizottság a főhatóság fölkérésére megvitatta az *euró* szó helyesírásával kapcsolatban fölvetődött problémákat. A bizottság tartja magát korábbi állásfoglalásához, hogy az *euró* szót a magyar helyesírás szerint hosszú *ó*-val kell írni. A nemzetközi írásmód tekintetében a bizottság nem illetékes.

A bizottság kapcsolatai más tudományos egyesületekkel. A bizottság számos kulturális, nyelvművelő intézménnyel (szervezettel, egyesülettel) ápol szoros kapcsolatot. A bizottság tagjai rendszeresen részt vesznek konferenciákon, nyelvi-kulturális rendezvényeken, előadásokat tartanak. A bizottság 2005-ben különösen a következő szervezetekkel, egyesületekkel stb. tartott szoros tudományos, szakmai kapcsolatot: Anyanyelvápolók Szövetsége (Deme László, Grétsy László), Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport (Balázs Géza, Minya Károly, Zimányi Árpád), Magyar Szakírók Szövetsége (Bősze Péter, Keszler Borbála), Szarvas Gábor Asztaltársaság (Fábián Pál, Grétsy László, Balázs Géza), Bárczi Géza Kiejtési Alapítvány, Földrajzinév-bizottság (FVM) (Hönyi Ede, Földi Ervin), MTA Nyelvtudományi Intézet Nyelvművelő Osztály (Heltainé Nagy Erzsébet), Magyar Szemiotikai Társaság (Balázs Géza), „Inter” Kultúra-, Nyelv- és Médiautató Központ Kht., Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (Grétsy László, Szűts László), Magyar Alkalmazott Nyelvészek Egyesülete, Szarvas Gábor Egyesület (Ada), Vajdasági Pedagógusok Egyesülete (Újvidék), Anyanyelvi Konferencia, A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága.

A bizottság tagjai közül 2005-ben is sokan részt vettek az áprilisi magyar nyelv hete rendezvénysorozaton. A XXIX. magyar nyelv hete országos megnyitóját Szombathelyen, a megyeháza dísztermében tartották 2005. április 5-én. Bozóki András miniszter köszöntője utána a bizottság két tagja, Deme László és Balázs Géza tartott előadást.

A bizottság tagjai nyelvészeti folyóiratok, periodikák szerkesztői (Magyar Nyelvőr: Keszler Borbála; Édes Anyanyelvünk: Grétsy László, Alkalmazott Nyelvtudomány: Gósy Mária, Beszédkutatás: Gósy Mária, Acta Linguistica Hungaricae: Siptár Péter, Magyar Orvosi Nyelv: Bősze Péter), illetőleg szerkesztőbizottsági tagjai (Adamikné Jászó Anna, Balázs Géza, Fábián Pál, Gósy Mária, Heltainé Nagy Erzsébet, Kemény Gábor, Tolesvai Nagy Gábor). Tagjai a Magyar Rádió Nyelvi Bizottságának (Balázs Géza, Bencédy József, Deme László, Fábián Pál, Szathmári István), valamint szerkesztői, illetőleg szereplői több rádiós és televíziós anyanyelvi műsornak (Balázs Géza, Deme László, Fábián Pál, Grétsy László stb.).

A bizottság tagjai közül Heltainé Nagy Erzsébet az MTA Nyelvtudományi Intézetének nyelvművelő közönségszolgálatában is részt vesz.

A bizottság munkájához kapcsolódó egyéb eredmények. A Magyar Nyelvi Bizottság gazdálja a Magyar Nyelvőr című folyóiratnak, amely a művelt közönség (különösen a pedagógustársadalom) nyelvi-nyelvművelő igényeinek kielégítésén túl törekszik a legszélesebb értelemben vett nyelvtudomány hazai és nemzetközi eredményeinek tudományos közlemények formájában való megjelentetésére is. A folyóirat 2000 óta olvasható az interneten is. A folyóirat 2005-ben több tanulmányt is közölt a Magyar Nyelvi Bizottság üléseihez kapcsolódóan.

2005-ben a folyóirat különszámot jelentetett meg a bizottság egykori elnöke, a jeles nyelvművelő, Lőrincze Lajos születésének 90. évfordulója alkalmából.

A bizottság tagjai 2005-ben is több hazai és nemzetközi rendezvényen vettek részt. A legfontosabbak: Implom József középiskolai helyesírási verseny, Gyula, 2005. február 25. (Balázs Géza); Simonyi Zsigmond országos helyesírási verseny, Budapest, 2005. május 28. (Antalné Szabó Ágnes, Laczkó Krisztina); Ötéves a Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport és a Szarvas Gábor Asztaltársaság, születésnap ünnepség, MTA, Képes terem, 2005. június 16. (Zimányi Árpád, Minya Károly, Balázs Géza, Grétsy László); Szaknyelvkutatás, Magyar Professzorok Világtanácsa, Budapest, Professzorok Háza, 2005. június 17. (Grétsy László, Bősze Péter, Balázs Géza); Szaknyelvek

korunk kommunikációjában, MTA Modern Filológiai Társaság, Budapest, ELTE, 2005. június 23. (Balázs Géza); Apáczai Nyári Akadémia, Újvidék, 2005. július 4. (Minya Károly, Balázs Géza); The status of terminology in Hungarian. Co-operation in the field of terminology in Central Europe. Berzsényi Dániel College, Dep. for Applied Linguistics, Dep. for Uralic Studies, Szombathely, 2005. október 8. (Balázs Géza); Szövegértés – grammatika, 2005. október 15. (Antalné Szabó Ágnes, Kiss Jenő, Keszler Borbála); Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok, Ada, 2005. október 15. (Szűts László, Balázs Géza); II. kiejtési konferencia, Eger, 2005. október 22. (Bencédy József, Deme László, Zimányi Árpád, Balázs Géza); Nagy J. Béla országos helyesírási verseny, (Balázs Géza, Laczkó Krisztina); 2. alkalmazott nyelvészeti műhelytalálkozó, (Tolcsvai Nagy Gábor, Laczkó Krisztina).

Balázs Géza